

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فیش منبر

امام صادق علیه السلام

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

انتظارات امام صادق (علیه السلام)

تهیه در کانال فیش منبر و مرثیه در ایتا

<https://eitaa.com/fishemenbar>

عرضه در سایت طلبه یار = <http://www.talabeyar.ir>

برخی از ویژگی‌های مورد انتظار از مؤمنان در کلام امام صادق علیه‌السلام

حضرت صادق علیه‌السلام ششمین پیشوای شیعیان جهان در ۱۷ ربیع الاول سال ۸۳ ه. ق در مدینه منوره دیده به جهان گشود. پدر بزرگوارش حضرت امام محمد باقر علیه‌السلام و مادر گرامی اش ام فروه، دختر قاسم بن محمد بن ابی بکر می‌باشد. اسم آن حضرت جعفر و کنیه‌اش ابو عبدالله و ابو اسماعیل و القاب شریفش صادق، صابر، فاضل و طاهر است (۱).

امامت آن حضرت که همزمان با شهادت پدر ارجمندش از سال ۱۱۴ شروع شد، با حکومت ۵ تن از خلفای اموی و عباسی به ترتیب هشام بن عبدالملک (نهمین خلیفه اموی)، ابراهیم بن ولید (دهمین خلیفه اموی) و مروان بن محمد آخرین خلیفه اموی (۱۲۶-۱۳۲) و عبد الله سفاح (اولین خلیفه عباسی) و ابو جعفر منصور دوانیقی (دومین خلیفه عباسی) مصادف بود. آن بزرگوار در ۲۵ شوال سال ۱۴۸ ه. ق در سن ۶۵ سالگی توسط منصور دوانیقی مسموم شد، در مدینه منوره به شهادت رسید و در قبرستان بقیع به خاک سپرده شد.

امام صادق علیه‌السلام در مدت ۳۴ سال امامت پربرکت خویش نقش شایسته‌ای در گسترش فرهنگ حیاتبخش اسلام انجام داد. آن حضرت با استفاده از فرصت بدست آمده در عصر خویش (درگیری و نزاع میان بنی امیه و بنی عباس) وسیعترین دانشگاه اسلامی را پی ریزی نمود؛ در دانشگاه آن حضرت حدود چهار هزار نفر شاگرد پرورش یافتند که برخی از آنان از رهبران فکری تشیع به شمار می‌آیند. هشام بن حکم، عبد الله بن ابی جعفر، هشام بن سالم، محمد بن مسلم،

مفضل بن عمر و جابر بن حیان از آن جمله اند.

کوفه یکی از مهم‌ترین کانون‌های تجمع پرورش یافتگان دانشگاه جعفری علیه السلام بود. حسن بن علی بن زیاد و شاء که از شاگردان امام رضا علیه السلام است نقل می‌کند که: در مسجد کوفه ۹۰۰ نفر استاد حدیث مشاهده کردم که همگی از جعفر بن محمد علیه السلام حدیث نقل می‌کردند (۲). در مکتب آن حضرت نه تنها شیعیان بلکه غیر شیعیان نیز حضور می‌یافتند. پیشوایان چهارگانه اهل سنت با واسطه یا مستقیماً از امام صادق علیه السلام بهره برده اند.

آن حضرت شاگردان خویش را بر اساس ذوق و استعداد آنان تقسیم نموده و در همان رشته تشویق و تعلیم می‌نمود. و این گونه بود که مکتب تشیع در اثر تلاش‌های فرهنگی امام صادق علیه السلام به صورت چشم‌گیری گسترش یافت و به اکثر قلمروهای اسلامی رسید و بسیاری از مسلمانان در آن دوران طلایی به مکتب اهل بیت علیهم السلام گرویدند.

آن حضرت با استفاده از وضعیت موجود و کلاهی متعددی را در مناطق مختلف مستقر نمود و توسط پرورش یافتگان مکتب خویش دستورالعمل‌های فردی، اخلاقی و اجتماعی را به مسلمانان آموزش داد و مکتب اهل بیت علیهم السلام را با زیباترین و محکمترین دلائل به جهان اسلام معرفی نمود.

رهنمودهای راهگشای آن حضرت در زمینه‌های سلوک فردی و اجتماعی، معاشرت با دیگران، برخورد با نسل نو و جوانان، مسائل حقوقی، آداب ازدواج، موضعگیری در مقابل حکومت‌ها و سیاستمداران زمان، آموزه‌های علمی، تربیتی، پزشکی و دهها موضوع دیگر، زینت بخش صفحات زندگی آن حضرت و برگ زرینی در تاریخ

شیعه می‌باشد. در این نوشتار گزیده‌ای از سخنان آن حضرت را در بیان ویژگی‌های مورد انتظار از شیعیان و مؤمنان حقیقی گرد آورده و به علاقمندان حضرتش تقدیم می‌داریم. بدیهی است که این‌ها همه ویژگی‌ها و صفات پیروان اهل بیت علیهم السلام نیست و بیان همه آن‌ها نیازمند یک کتاب مستقل می‌باشد.

استقامت و پایداری

بدون تردید پشتکار و پایداری در راه هدف، از عوامل پیروزی و توفیق انسان به شمار می‌رود. کسانی در زندگی به خواسته‌ها و آرزوهای خود نائل گشته اند که در راه آن نهایت تلاش و استقامت را نموده اند. امام صادق علیه السلام یکی از مهم‌ترین نشانه‌های شیعه را استقامت در راه حق می‌داند و رسیدن به سعادت حقیقی را در گرو این خصیصه پسندیده قلمداد می‌کند و می‌فرماید: «لو ان شیعتنا استقاموا لصافحتهم الملائکة ولا ظلمهم الغمام ولا شرقوا نهارا ولا کلوا من فوقهم ومن تحت ارجلهم، ولما سالوا الله شیئا الا اعطاهم (۳)؛ اگر شیعیان ما در راه حق استقامت ورزند فرشتگان آسمان با آنان دست می‌دهند، ابرها [ی رحمت] بر سر آنان سایه می‌افکنند و سیمایشان همانند روز روشن می‌درخشد و از زمین و آسمان روزی می‌خورند و هیچ خواسته‌ای از خداوند نخواهند داشت مگر اینکه خدای متعال به آنان عطا می‌کند..»

عظمت نفس و دوری از ذلت

شخصیت هر کس در گرو عزت نفس اوست. انسان به عزت نفس و تکریم شخصیت از همه چیز حتی از آب و غذا بیشتر نیازمند است، چرا که رنج گرسنگی و تشنگی بر طرف می‌شود اما تحقیر شخصیت و آزرده‌گی روح و روان به این سادگی

رفع نمی‌شود و چه بسا که تا آخر عمر انسان را بیازارد. خداوند متعال انسان را عزیز آفریده و هیچگاه به او اجازه تحقیر دیگران و یا شخصیت خویش را نداده است. این سخن در مورد پیروان مکتب تشیع از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. آنان طبق رهنمود امام صادق علیه السلام هیچگاه نباید خود را ذلیل کنند، بلکه باید از کارهای تحقیرآمیز و ذلت آور اجتناب نمایند. آن حضرت شیعیان را از کسالت، تنبلی، دست درازی به سوی دیگران، طمع کاری، زیاده طلبی و سایر امور ذلت آور مبرا می‌داند و می‌فرماید: «شیعتنا لا یهرون هریر الکلب ولا یطمعون طمع الغراب... ولا یسالون لنا مبغضا ولو ماتوا جوعا (۴)؛ شیعیان ما [از فرط ذلت] همانند سگ زوزه نمی‌کشند و مانند کلاغ طمع نمی‌کنند... آنان هیچگاه به سوی دشمنان ما دست [ذلت] دراز نمی‌کنند گرچه از گرسنگی بمیرند...»

خداوند متعال نیز تن دادن به کارهای ذلت آور را از صفات منافقین شمرده و عزت را منحصر به ذات خویش می‌داند: «بشر المنافقین بان لهم عذابا الیما الذین یتخذون الکافرین اولیاء من دون المؤمنین ایتغون عندهم العزّة فان العزّة لله جمیعا» (۵)؛ «به منافقان بشارت ده که عذاب دردناکی در انتظار آن هاست. همان‌ها که کافران را بجای مؤمنان دوست خود انتخاب می‌کنند. آیا عزت [و آبرو] را نزد آنان می‌جویند با اینکه همه عزت‌ها از آن خداست؟»

زهد و ساده زیستی

از آنجا که دلبستگی به دنیا و تعلقات آن مانع رسیدن به کمال حقیقی است، نیک مردان الهی همیشه زهد و قناعت را در متن برنامه خود دارند و ساده زیستی، بی‌پیرایگی و پرهیز از جلوه‌های دنیوی و دل‌ن بستن به مظاهر دنیا و زرق و برق آن از

شاخص ترین ویژگی های آنان است. مطمئناً آنان این شیوه پسندیده را از زندگی پیامبران، اولیاء الهی و عالمان عارف آموخته اند. پیروان حقیقی اهل بیت علیهم السلام خصلت زیبای زهد و ساده زیستی را از آن گرامیان آموخته و این سخن گهربار امام صادق علیه السلام را همیشه آویزه گوش خود دارند که فرمود: «ان احببت ان تجاور الجلیل فی داره وتسکن الفردوس فی جواره فلتهن علیک الدنیا واجعل الموت نصب عینک ولا تدخر شیئاً لغد واعلم ان لک ما قدمت وعلیک ما اخرت (۶)؛ اگر دوست داری که در درگاه الهی با خداوند متعال همنشین شوی و در بهشت در جوار حضرت باریتعالی مسکن گزینی، باید دنیا [و مظاهر آن] در نظر تو خوار باشد و مرگ را همیشه نصب العین خود قرار بده و برای خود چیزی ذخیره نکن و بدان آنچه قبلاً [از اعمال صالح] تقدیم داشته‌ای به حال تو سودمند خواهد بود و از کارهای نیک که انجام آن را به تاخیر انداخته‌ای ضرر خواهی کرد..»

تلاش برای اصلاح دیگران

از جمله ویژگی‌های مورد انتظار برای شیعیان راستین، هدایت و اصلاح افراد منحرف به طریق صحیح می‌باشد. آنان نه تنها خود راه حقیقت می‌پیمایند بلکه از اعماق جان خویش دوست دارند دیگران هم، چنین باشند. پیروان اهل بیت علیهم السلام تنها بدنبال نجات خویش نیستند بلکه شب و روز در اندیشه اصلاح و راهنمایی گمراهان و آلودگان به انواع انحرافات می‌باشند. آنان با الهام از رهنمودهای پیشوای ششم علیه السلام با بکارگیری شیوه‌های صحیح و پسندیده به اصلاح افراد می‌پردازند و با اخلاق نیک در جذب گنه کاران تلاش می‌کنند و این کلام زیبای رئیس مذهب جعفری را هیچگاه فراموش نمی‌کنند که فرمود: «لا تقل

فی المذنبین من اهل دعوتکم الا خیرا، واستکینوا الی الله فی توفیقهم وسلوا التوبه
لهم (۷)؛ در مورد هم کیشان ب دکار خود جز خوبی [و نیکی] چیزی نگو و از
خداوند توفیق هدایت و توبه آنان را بخواهید..»

سیره امام صادق علیه السلام نیز در این رابطه می‌تواند راهگشای شیعیان باشد. آن
حضرت هنگامی که متوجه شد، شقرانی (۸) (فردی گنه کار و شرابخوار) نمی‌تواند
از دربار منصور دوانیقی سهم خود را دریافت کند، به آنجا رفت و سهم شقرانی را
گرفت و به وی تسلیم نمود. آن حضرت هنگام پرداخت وجه به شقرانی با لحنی
ملاطفت آمیز و مهربان، خطای وی را به او گوشزد کرده و فرمود: کار خوب از هر
کسی خوب است ولی از تو بواسطه انتسابی که به ما اهل بیت داری خوبتر و زیباتر
است و کار بد از هر کسی بد است، ولی از تو به خاطر همین انتساب، زشت‌تر و
قبیح‌تر است. امام صادق علیه السلام این جمله را فرمود و گذشت. شقرانی با شنیدن
این جمله دانست که امام از سر او و گناهِش آگاه است و از اینکه امام با این حال به
یاری او شتافته و ابراز محبت نمود و با رفتاری کاملا منطقی و پسندیده وی را به
گناهِش متوجه ساخت، شدیداً نزد وجدان خود شرمسار گشت و خود را ملامت نمود
(۹).

امانت و صداقت

از مهم‌ترین و بارزترین ویژگی‌های مورد انتظار برای شیعیان و مؤمنان، دو صفت
والای امانتداری و راستگویی است. این دو خصلت آنچنان اهمیت دارد که اساس
نظم و انسجام و آرامش هر جامعه‌ای را می‌توان با تقویت و ترویج آن دو در میان
افراد جامعه پی ریزی نمود و مشکلات را حل کرد و سعادت جوامع را تضمین نمود.

امام صادق علیه السلام گذشته از توصیه‌هایی کلی به عموم شیعیان در این رابطه، به برخی از یارانش در این مورد پیام ویژه می‌فرستاد. اهتمام آن حضرت به ترویج و احیای این دو ویژگی انسانی و اخلاقی در میان شیعیان، جایگاه آن‌ها را در میان تمام صفات پسندیده و فضائل اخلاقی روشن می‌سازد.

امام صادق علیه السلام به ابی کهمس فرمود: «اذا اتیت عبد الله فاقراه السلام وقل له: ان جعفر بن محمد یقول لک: انظر ما بلغ به علی عند رسول الله صلی الله علیه و آله فالزمه، فان علیا علیه السلام انما بلغ ما بلغ به عند رسول الله صلی الله علیه و آله بصدق الحدیث واداء الامانه (۱۰)؛ هرگاه پیش عبدالله [بن ابی یعفور] رفتی، سلام [مرا] به او برسان و بگو: جعفر بن محمد به تو می‌گوید: دقت کن در آن چیزی که به وسیله آن علی علیه السلام در محضر رسول خدا صلی الله علیه و آله سرافراز شد [و او را به آن مقامات عالی رساند]. پس [تو هم] آن‌ها را برای خودت لازم بدان [و رفتار خویش را با آن اوصاف زیبا بیارای]، مطمئنا علی علیه السلام با راستگویی و امانتداری در نزد پیامبر صلی الله علیه و آله به آن درجه و عظمت رسید..»

حضرت امام خمینی رحمه الله در شرح این حدیث می‌فرماید: «هان! ای عزیز! تفکر کن در این حدیث شریف! بین مقام صدق لهجه و رد امانت تا کجاست که علی بن ابی طالب علیهما السلام را بدان مقام بلند رسانید. از این حدیث معلوم می‌شود که رسول خدا صلی الله علیه و آله این دو صفت را از هر چیز بیشتر دوست می‌داشتند که در بین تمام صفات کمالیه مولی علیه السلام این دو او را مقرب کرده است و بدان مقام ارجمند رسانده است. جناب صادق علیه السلام نیز در بین تمام افعال و اوصاف، این امر را که در نظر مبارکشان خیلی اهمیت داشته، به ابن ابی یعفور که

مخلص و جان نثار آن بزرگوار بوده پیغام داده و سفارش فرموده به ملازمت آن‌ها.
(۱۱)»

حضرت صادق علیه السلام در حدیث دیگری اهمیت این دو صفت را چنین بیان می‌دارد: «لا تنظروا الی طول رکوع الرجل وسجوده فان ذلک شیء اعتاده، فلو ترکه استوحش لذلک ولكن انظروا الی صدق حدیثه واداء امانته (۱۲)؛ به طول رکوع و سجود شخص ننگرید زیرا به آن عادت کرده و اگر ترک کند به خاطر آن وحشت می‌کند، بلکه به راستی گفتار و امانتداری او بنگرید..»

آری شیعه راستین را با عبادت و اطاعت‌های ظاهری نمی‌توان شناخت بلکه باید در عرصه امتحان، راستی و امانتداری او ثابت شود. چه بسا افرادی که با انجام عبادت‌های سنگین و اعمال طولانی و ریایی، خود را مؤمن و پیرو اهل بیت علیهم السلام قلمداد می‌کنند، اما در مقام راستی و امانتداری نمی‌توانند از عهده آن برآمده و مغلوب شیطان می‌شوند.

ولایت پذیری

یکی دیگر از ویژگی‌های شیعیان از منظر حضرت صادق علیه السلام پذیرش ولایت و رهبری امامان معصوم علیهم السلام به عنوان تداوم رسالت نبوی صلی الله علیه و آله می‌باشد. شیعه حقیقی آنچنان به ولایت اهل بیت علیهم السلام دلبسته است که شادی و حزن، خوشی و ناخوشی و تمام لذائذ و شدائد زندگی را با ولایت و محبت ائمه اطهار علیهم السلام پیوند می‌زند. محبت اهل بیت علیهم السلام آنچنان در جان و دل وی رسوخ کرده که تمام گفتار، رفتار و کردار او با ملاک‌ها و معیارهای اهل

بیت علیهم السلام سنجیده می‌شود و آنان به عنوان حجت شرعی برای او هستند. امام صادق علیه السلام فرمود: «رحم الله شیعتنا خلقوا من فاضل طینتنا وعجنوا بماء ولا یتنا یحزنون لحزننا ویفرحون لفرحنا (۱۳)؛ خداوند شیعیان ما را رحمت کند که از زیادی سرشت ما آفریده شده اند و با آب ولایت ما عجین گشته اند. آنان به خاطر اندوه [و غصه های] ما غمناک می‌شوند و با شادی ما شاد می‌گردند..» امام صادق علیه السلام علاوه بر سفارش‌های مکرر به ولایت پذیری پیروان خویش، در مکتب تربیتی خویش شیعیانی ولایی تربیت نموده و آنان را به این کار تشویق می‌کرد.

داستان ذیل بیانگر این حقیقت است:

عبدالله بن ابی یعفرور یکی از شیعیان مخلص و فداکار است که در پذیرش ولایت ائمه اطهار علیهم السلام اسوه‌ای کامل و نمونه‌ای بارز برای تمام شیعیان می‌باشد. او با همه عظمت علمی و موقعیت اجتماعی که در میان قوم خود داشت، در برابر فرمان امام علیه السلام تسلیم محض بود. در این مورد داستان مشهوری از وی نقل شده که نهایت اخلاص و اطاعت وی را از ائمه اطهار علیهم السلام نشان می‌دهد. وی روزی در حضور پیشوای ششم علیه السلام نشسته بود و از وجود حضرتش بهره مند می‌شد. عبدالله، ضمن ارائه سخنانی به امام علیه السلام کلامی را اظهار نمود که مورد عنایت حضرت قرار گرفت. این سخن وی که از عمق جان و منتهای ایمان وی ریشه می‌گرفت می‌تواند درسی زیبا و الگویی مناسب برای تمام پیروان و دوستداران اهل بیت علیهم السلام باشد.

او به امام صادق علیه السلام عرضه داشت: «والله لو فلقت رمانه بنصفین فقلت هذا

حرام وهذا حلال لشهدت ان الذی قلت حلال، حلال؛ وان الذی قلت حرام، حرام؛
فقال: رحمک الله، رحمک الله (۱۴)؛ سوگند به خدا! اگر اناری را از وسط دو نصف
کنی و بفرمایی که نصف آن حلال و نصف دیگرش حرام است، مطمئنا گواهی خواهم
داد که: آنچه را گفתי حلال، حلال است و آن نصفی را که فرمودی حرام، حرام است
[و هیچگونه چون و چرا نخواهم کرد.] امام صادق علیه السلام فرمود: خدا تو را
رحمت کند، خدا تو را رحمت کند..»

شهرت گریزی

مؤمن و شیعه واقعی بر این باور است که کار و عمل انسان باید برای جلب رضایت
حضرت حق باشد و به غیر از این عمل وی ارزش حقیقی نخواهد داشت. کسانی که
برای خوشایند دیگران و جلب رضایت آنان - که در مسیر حق نیستند - تلاش
می کنند، کاری بیهوده و عبث انجام می دهند. اساسا خودپرستی با خداپرستی در
تضاد است. از منظر امام صادق علیه السلام عمل ریایی که برای خشنودی خداوند
متعال نبوده و تنها برای ارضای نفس و یا خوشایند دیگران انجام می گیرد، نزد
خداوند عالم پیشیزی ارزش ندارد. آن وجود گرامی در یک سخن بلیغ فرمود: «کل
البر مقبول الا ما کان رثاء (۱۵)؛ تمام نیکی‌ها پذیرفته می شود مگر اعمالی که بخاطر
ریا [و نشان دادن به دیگران] انجام گرفته باشد..»

پیشوای ششم در توضیح سخن خویش به عبدالله بن جندب (۱۶) می فرماید: «لا
تتصدق علی اعین الناس لیزکوک، فانک ان فعلت ذلک فقد استوفیت اجرک، ولكن
اذا اعطیت بیمینک فلا تطع علیها شمالک (۱۷)؛ هیچگاه صدقه [و کارهای نیک] را
جلو چشم مردم انجام مده به قصد اینکه تو را [مردی] پاکیزه انگارند، که اگر به این

[سخن] عمل کنی اجر و پاداش خود را به نحو کامل دریافت خواهی کرد، ولی [به خاطر داشته باش] که اگر با دست راست خود بخشش می کنی دست چپ خود را مطلع نساز. (۱۸)»

رسیدگی به خانواده

توسعه دادن به زندگی خانوادگی و خوشرفتاری با اعضای خانواده یکی دیگر از ویژگی های مورد انتظار برای مؤمن و شیعه کامل می باشد. پیرو حقیقی امام صادق علیه السلام هیچگاه نسبت به خانواده خود، تنگ نظر، سخت گیر و بدرفتار نیست. او تلاش می کند که به نحو شایسته ای با همسر و فرزندان خود معاشرت نماید و در صورت امکان به رفاه و امور معیشتی خانواده گسترش دهد.

امام صادق علیه السلام می فرماید: «ان عیال المرء اسراءه فمن انعم الله علیه نعمه فلیوسع علی اسرائه فان لم یفعل اوشک ان تزول تلك النعمه (۱۹)؛ اعضای خانواده یک مرد [همانند اسیر اویند. پس هر کسی که خداوند متعال نعمتی به او عطا کند، باید به خانواده [و زیردستان] خود گشایشی در زندگی ایجاد کند که اگر چنین نکند ممکن است این نعمت از دست او خارج شود..»

در روایتی دیگر امام صادق علیه السلام شیعیان را به خوشرفتاری با خانواده سفارش نموده و آنرا موجب طولانی شدن عمر می داند و می فرماید: «من حسن بره فی اهل بینه زید فی عمره (۲۰)؛ هر کس با خانواده خود خوشرفتاری نماید عمرش طولانی خواهد شد..»

رعایت ادب در معاشرت با دیگران

ادب و مواظبت بر فضائل اخلاقی از بزرگترین سرمایه های معنوی برای هر انسان

محسوب می‌شود.

انسان با رعایت آداب اخلاقی و اجتماعی جایگاه خود را در جامعه تحکیم بخشیده و دل‌ها را به سوی خود جذب می‌کند. دوست و دشمن، افراد با ادب را ستوده و از اعماق جان به آنان به دیده احترام می‌نگرند.

امام صادق علیه السلام رعایت اصول اخلاقی و توجه به آداب انسانی را از ویژگی‌های مکتب تشیع دانسته و آن را بر شیعیان راستین امری ضروری و لازم می‌شمارد و می‌فرماید: «لیس منا من لم یوقر کبیرنا ولم یرحم صغیرنا (۲۱)؛ شیعه ما نیست کسی که بزرگترها را احترام نکند و به کوچکترها ترحم ننماید..»

همیاری با برادران دینی

تعاون و همیاری در بین پیروان اهل بیت علیهم السلام گذشته از اینکه موجب نزدیکی دل‌ها و ایجاد انس و محبت می‌شود، از مهم‌ترین عوامل اقتدار و تحکیم ارتباط در میان آنان می‌باشد.

آنان با کنار گذاشتن اختلاف نظرها و سلیقه‌های مختلف و احترام به همدیگر در پیشبرد و نشر فرهنگ اهل بیت علیهم السلام نهایت سعی خود را مبذول می‌دارند. شیعیان حقیقی با دوری از هوای نفس و رد خواست‌های شیطانی مخالفین مکتب متعالی تشیع، با همدیگر مانوس شده و در راه ترویج معارف اسلامی و آموزه‌های اهل بیت علیهم السلام تلاش می‌کنند. امام صادق علیه السلام در این مورد به یکی از یاران خود می‌فرماید: «بلغ معاشر شیعتنا وقل لهم: لا تذهبن بکم المذاهب، فوالله لا تنال ولایتنا الا بالورع والاجتهاد فی الدنیا ومواساة الاخوان فی الله (۲۲)؛ به شیعیان ما برسان و بگو: مبادا گروه‌ها [ی منحرف] شما را اغفال کنند، به خدا سوگند! به ولایت

ما اهل بیت نمی‌توان رسید مگر با تقوی و تلاش در دنیا و همکاری با برادران دینی
در راه خدا..»

دوری از مجالس گناه

یکی از عوامل تاثیر گذار در روح و روان انسان محیط اطراف اوست. عوامل انحرافی
از جمله محفل‌های آلوده و اجتماعات ضد ارزشی که افراد گنهکار و فاسد آنها
می‌گردانند، تاثیرات فراوانی را در افراد شرکت کننده باقی می‌گذارد و آنان خواهی
نخواهی هم‌رنگ با اهل فسق و فجور و معصیت می‌شوند.

بدین جهت امام صادق علیه السلام مؤمنین را از شرکت در این محافل نهی کرده و
آنان را از رفتن به چنین مکان‌هایی بر حذر می‌دارد، مگر اینکه برای تغییر وضعیت
موجود باشد. آن حضرت می‌فرماید: «لا ینبغی للمؤمن ان یجلس مجلسا یعصی الله
فیه ولا یقدر علی تغییره (۲۳)؛ برای مؤمن شایسته نیست که در مجلسی بنشیند که
در آن معصیت خداوند انجام می‌شود و او توانایی تغییر آن را ندارد..»

استفاده از فرصت‌ها

فرصت‌های بدست آمده در زندگی کم است و سریعا از دست انسان خارج می‌شود.
انسان موفق کسی است که از هر فرصت بدست آمده - گرچه کوتاه مدت باشد -
برای رسیدن به هدف خویش بهره گیرد. پیشوای ششم در این زمینه به پیروان
خود فرمود: «من انتظر عاجله الفرصه مؤاجله الاستقصاء سلبته الايام فرصته، لان من
شان الايام السلب وسبیل الزمن الفوت (۲۴)؛ هر کس [در فرصت‌های بدست آمده
که کوتاه و گذرا هستند] به انتظار فرصت‌های کاملتری در آینده بنشیند، روزگار آن
فرصت [کوتاه] را نیز از او خواهد گرفت؛ چرا که عادت روزگار سلب [فرصت‌ها] و

روش زمانه از دست رفتن است..»

تلاوت قرآن

قرآن کلام الهی، و جلوه‌ای از قدرت و علم و حکمت پروردگار است و آیات نورانی آن نشانگر عظمت خداوند متعال می‌باشد. قرآن برنامه زندگی یک مسلمان و معارف آن گنجینه‌ای بی پایان است. قرآن عهدنامه‌ای میان خداوند و مردم می‌باشد.

امام صادق علیه السلام با اشاره به این عهدنامه گرانبها، به مسلمانان سفارش می‌کند که هر روز پنجاه آیه از این کتاب را تلاوت کنند: «القرآن عهد الله الی خلقه، فقد ینبغی للمراء المسلم ان ینظر فی عهده وان یقرء منه فی کل یوم خمسین آیه (۲۵)؛ قرآن عهدنامه خداوند متعال به انسان‌ها می‌باشد، برای مسلمان شایسته است که به این عهدنامه بنگرد و در هر روز پنجاه آیه از آن را تلاوت کند..»

آن حضرت در سخن دیگری به کیفیت تلاوت و آداب قرائت قرآن پرداخته و فرمود: «علیکم بالقرآن! فما وجدتم آیه نجابها من کان قبلکم فاعملوا به، وما وجدتموه هلک من کان قبلکم فاجتنبوه (۲۶)؛ بر شما باد تلاوت قرآن، پس هر آیه‌ای یافتید که کسانی قبل از شما [با عمل به آن] نجات یافته اند، شما هم به آن عمل کنید و هر آیه‌ای را مشاهده کردید که بیانگر عوامل هلاکت [و نابودی]

پیشینیان است، شما هم از آن [عوامل] پرهیز کنید..»

پاورقی

(۱) كشف الغمه في معرفة الائمة، ج ۲، ص ۱۵۴.

(۲) رجال نجاشی، ص ۳۹.

(۳) تحف العقول، ص ۳۰۲.

(۴) همان، ص ۳۰۳؛ از آنجایی که هریر به معنای پارس کردن سگ به روی میهمان نیز آمده است، می‌توان از این حدیث صفت دیگری را برای شیعیان برشمرد و آن پرخاش نکردن و عصبانی نشدن در معاشرت هاست.

(۵) نساء/ ۱۳۸ و ۱۳۹.

(۶) تحف العقول، ص ۳۰۴.

(۷) همان.

(۸) وی از فرزندان صالح شقرانی یکی از اصحاب رسول الله صلی الله علیه و آله می‌باشد. صالح در اوایل برده بود که پیامبر صلی الله علیه و آله آزادش نمود، بدین

جهت بعنوان آزاده شده پیامبر لقب گرفت.

(۹) بحار الانوار، ج ۴۷، ص ۳۴۹؛ داستان راستان، ص ۱۵۲.

(۱۰) اصول کافی، کتاب الایمان والکفر، باب الصدق و اداء الامانة، حدیث ۵.

(۱۱) چهل حدیث، امام خمینی رحمه الله، ص ۴۷۷.

(۱۲) کافی، ج ۲، ص ۱۰۵.

(۱۳) شجره طوبی، ج ۱، ص ۳.

(۱۴) رجال کشی، ص ۲۴۹.

(۱۵) تحف العقول، ص ۳۰۳.

(۱۶) عبدالله بن جندب بجلی کوفی مردی جلیل القدر، مورد اعتماد ائمه اطهار علیهم

السلام و همنشین امام باقر، امام صادق، امام کاظم و حضرت رضا علیهم السلام بود.

عبدالله که شخصیتی فقیه، محدث و اهل عبادت بود، از طرف امام کاظم و امام رضا

علیهمما السلام سمت وکالت را به عهده داشت. بعد از فوت وی علی بن مهزیار

جانشین وی گردید.

(۱۷) تحف العقول، ص ۳۰۵.

(۱۸) این سخن کنایه از نهایت پنهان کاری در انجام کارهای نیک می باشد.

(۱۹) - کشف الغمه، ج ۲، ص ۲۰۷.

(۲۰) همان، ص ۲۰۸.

(۲۱) بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۱۳۸.

(۲۲) تحف العقول، ص ۳۰۳.

(۲۳) وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۵۰۳.

(۲۴) بحار الانوار، ج ۷۸، ص ۲۶۸.

(۲۵) کافی، ج ۲، ص ۶۰۹.

(۲۶) وسائل الشیعه، ج ۴.